

В АРХІВІВ

ВУЧК

ГПУ

НКВД

КГБ

№ 1/2 (24/25)

Науковий і документальний журнал

КИЇВ – 2005

З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ № 1/2 (24/25) 2005

Науковий і документальний журнал
Видається з серпня 1994 р.
Виходить двічі на рік

Засновник:

Головна редакційна колегія науково-документальної
серії книг «Реабілітовані історією»

Співзасновники:

Національна академія наук України
Інститут історії України НАН України
Служба безпеки України
Державний комітет архівів України
Всеукраїнська спілка краєзнавців

Редакційна колегія:

Олександр Рубльов — головний редактор,
Сергій Кокін — перший заступник головного редактора,
Сергій Богунов — заступник головного редактора,
Бажан Олег — заступник головного редактора,
Роман Подкур — відповідальний секретар,
Геннадій Боряк, Володимир Пристайко,
Валерій Васильєв, Олександр Пшенніков,
Семен Глузман, Олександр Реєнт,
Василь Даниленко, Володимир Репринцев,
Петро Кулаковський, Григорій Савченко,
Станіслав Кульчицький, Євген Складенко,
Володимир Лозицький, Георгій Смирнов,
Наталія Маковська, Петро Тронько,
Руслан Пиріг, Юрій Шаповал.

Журнал внесено Вищою атестаційною комісією України до переліку наукових фахових
видань з історичних наук («Бюлетень ВАК України», 1999, № 5).

Відділи редакції: 01001, м. Київ, вул. Михайла Грушевського, 4, кім. 211, 212, 216;
тел.: 278–53–05, 279–13–88; факс: (044) 278–02–38;
01034, м. Київ, вул. Золоторітська, 7; тел.: 255–85–41, 256–92–11

Упорядники: *І. Бухарева, С. Кокін, І. Преловська, Г. Смирнов*

Комп'ютерний набір: *Я. Зарецька, І. Ставнюк*

Комп'ютерне макетування: *І. Ставнюк*

Усі права застережені. Журнал зареєстровано у Міністерстві у справах преси та
інформації України в квітні 1995 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію КП № 1045

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, назв на авторах.

Редакція залишає за собою право на літературне редагування матеріалів.

Електронні версії номерів журналу розміщено на Інтернет-сторінці Служби безпеки
України: www.sbu.gov.ua або www.ssu.gov.ua.

© І. Преловська, передмова, додатки, 2005

© І. Бухарева, С. Кокін, І. Преловська, Г. Смирнов, упорядкування, 2005

РЕПРЕСОВАНА УАПЦ

ПОЛІТИЧНІ РЕПРЕСІЇ ПРОТИ СВЯЩЕНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (1919–1938)

ЗА ДОКУМЕНТАМИ
ГАЛУЗЕВОГО ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ
СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Частина I

**THE REPRESSED UKRAINIAN AUTONOMOUS
ORTHODOX CHURCH (UAOC)**

**POLITICAL REPRESSION AGAINST
THE CLERGY OF UAOC
(1919–1938)**

**On the documents of the Branch state archive
of Security service of Ukraine**

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	15
ВІД УПОРЯДНИКІВ	27
ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ	40

РОЗДІЛ І

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ ЩОДО ВТІЛЕННЯ В УКРАЇНІ АНТИЦЕРКОВНОЇ ПОЛІТИКИ РАДЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. 1919 1929

№ 1. Витяг з протоколу засідання Тимчасового робітничо-селянського уряду України від 18 січня 1919 р.	40
№ 2. Декрет Тимчасового робітничо-селянського уряду України «Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви» від 19 січня 1919 р.	41
№ 3. Витяг з протоколу засідання Ради Народних Комісарів УСРР від 30 липня 1920 р.	43
№ 4. Постанова Ради Народних Комісарів УСРР про заходи по виконанню Декрету про відокремлення церкви від держави і школи від церкви. Липень 1920 р.	44
№ 5. Витяг з протоколу засідання Малої Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету УСРР про передачу відділу по відокремленню церкви від держави з Народного комісаріату юстиції в Народний комісаріат внутрішніх справ від 6 вересня 1922 р.	45
№ 6. Постанова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету УРСР про передачу Відділу по відокремленню церкви від держави та його місцевих органів з НКЮ до НКВС від 6 вересня 1922 р.	46

№ 7. Статут Всеукраїнського об'єднання релігійних громад УАПЦ, затверджений 10 грудня 1926 р.	47
№ 8. Витяг із Адміністративного кодексу УСРР стосовно правил про культу, 1927 р.	56
№ 9. Положення про порядок організації, діяльності, звітності і ліквідації релігійних громад та систему обліку адміністративними органами складу релігійних громад та служників культу 1930 року від 29 грудня 1929 р.	61

РОЗДІЛ II

ДОКУМЕНТИ ПРО ПІДГОТОВКУ ДО ПРОВЕДЕННЯ II ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО ЦЕРКОВНОГО СОБОРУ УАПЦ 17–30 ЖОВТНЯ 1927 р.

№ 10. Лист від ВПЦР до НКВС УСРР з проханням дати дозвіл на скликання II Всеукраїнського Православного Церковного Собору від 5 серпня 1927 р.	86
№ 11. Витяг з протоколу Предсоборної Наради УАПЦ від 26–30 липня 1927 р.	87
№ 12. Записка делегації II Всеукраїнського Православного Церковного Собору до представника Радвлади від 21 жовтня 1927 р.	101

РОЗДІЛ III

ОПЕРАТИВНІ ДОКУМЕНТИ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ АВТОКЕФАЛЬНОГО ДУХОВЕНСТВА 1927–1928 рр.

№ 13. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 8/18 за час з 20 до 26 лютого 1927 р.	103
№ 14. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 9/19 за час з 27 лютого до 5 березня 1927 р.	106
№ 15. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 11/21 за час з 13 до 19 березня 1927 р.	107
№ 16. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 12/22 за час з 20 до 26 березня 1927 р.	109

№ 17. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 14/24 за час з 3 до 9 квітня 1927 р.	110
№ 18. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 15/25 за час з 10 до 16 квітня 1927 р.	111
№ 19. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 16/26 за час з 17 до 22 квітня 1927 р.	112
№ 20. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 17/27 за час з 24 до 30 квітня 1927 р.	113
№ 21. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 18/28 за час з 1 до 7 травня 1927 р.	115
№ 22. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 19/29 за час з 7 до 14 травня 1927 р.	117
№ 23. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 20/30 за час з 15 до 21 травня 1927 р.	117
№ 24. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 21/31 за час з 22 до 28 травня 1927 р.	120
№ 25. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 22/32 за час з 29 травня до 5 червня 1927 р.	122
№ 26. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 23/33 за час з 5 до 11 червня 1927 р.	123
№ 27. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 24/34 за час з 12 до 18 червня 1927 р.	125
№ 28. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 25/35 за час з 18 до 25 червня 1927 р.	127
№ 29. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 26/36 за час з 26 червня до 2 липня 1927 р.	131

№ 30. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 27/37 за час з 3 до 9 липня 1927 р.	134
№ 31. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 28/38 за час з 10 до 16 липня 1927 р.	135
№ 32. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 29/39 за час з 17 до 23 липня 1927 р.	137
№ 33. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 30/40 за час з 23 до 30 липня 1927 р.	138
№ 34. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 31/41 за час з 31 липня до 6 серпня 1927 р.	139
№ 35. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 32/42 за час з 7 до 13 серпня 1927 р.	141
№ 36. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 33/43 за час з 14 до 20 серпня 1927 р.	143
№ 37. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 34/44 за час з 21 до 27 серпня 1927 р.	145
№ 38. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 36/46 за час з 4 до 10 вересня 1927 р.	149
№ 39. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 37/47 за час з 11 до 18 вересня 1927 р.	151
№ 40. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 38/48 за час з 18 до 24 вересня 1927 р.	153
№ 41. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 39/49 за час з 25 вересня до 1 жовтня 1927 р.	154
№ 42. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 40/50 за час з 1 до 8 жовтня 1927 р.	156

№ 43. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 43/53 за час з 22 до 29 жовтня 1927 р.	158
№ 44. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 44/54 за час з 30 жовтня до 5 листопада 1927 р.	159
№ 45. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 45/55 за час з 6 до 12 листопада 1927 р.	160
№ 46. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 46/56 за час з 13 до 19 листопада 1927 р.	163
№ 47. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 48/58 за час з 27 листопада до 3 грудня 1927 р.	163
№ 48. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 49/59 за час з 4 до 10 грудня 1927 р.	165
№ 49. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 51/61 за час з 18 до 24 грудня 1927 р.	166
№ 50. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 52/62 за час з 25 до 31 грудня 1927 р.	168
№ 51. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 1/63 за час з 1 до 7 січня 1928 р.	170
№ 52. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 3/65 за час з 15 до 21 січня 1928 р.	171
№ 53. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 5/67 за час з 29 січня до 4 лютого 1928 р.	173
№ 54. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 7/69 за час з 12 до 18 лютого 1928 р.	175
№ 55. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 8/70 за час з 19 до 25 лютого 1928 р.	176

№ 56. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 9/71 за час з 26 лютого до 3 березня 1928 р.	177
№ 57. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 10/72 за час з 4 до 10 березня 1928 р.	178
№ 58. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 11/73 за час з 11 до 17 березня 1928 р.	179
№ 59. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 12/74 за час з 18 до 24 березня 1928 р.	182
№ 60. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 13/75 за час з 25 до 31 березня 1928 р.	183
№ 61. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 14/76 за час з 1 до 7 квітня 1928 р.	185
№ 62. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 16/78 за час з 15 до 21 квітня 1928 р.	186
№ 63. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 17/79 за час з 22 до 28 квітня 1928 р.	188
№ 64. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 21/83 за час з 20 до 26 травня 1928 р.	190
№ 65. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 23/85 за час з 3 до 9 червня 1928 р.	191
№ 66. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 24/86 за час з 10 до 16 червня 1928 р.	194
№ 67. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 26/88 за час з 24 до 30 червня 1928 р.	196
№ 68. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 27/89 за час з 1 до 7 липня 1928 р.	197

№ 69. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 28/90 за час з 8 до 14 липня 1928 р.	198
№ 70. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 30/92 за час з 22 до 28 липня 1928 р.	199
№ 71. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 31/93 за час з 29 липня до 4 серпня 1928 р.	200
№ 72. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 32/94 за час з 5 до 11 липня 1928 р.	203
№ 73. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 33/95 за час з 12 до 18 липня 1928 р.	205
№ 74. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 34/96 за час з 19 до 25 липня 1928 р.	206
№ 75. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 36/98 за час з 2 до 8 вересня 1928 р.	207
№ 76. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 37/99 за час з 9 до 15 вересня 1928 р.	208
№ 77. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 39/101 за час з 23 до 29 вересня 1928 р.	211
№ 78. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 40/102 за час з 30 вересня до 6 жовтня 1928 р.	212
№ 79. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 41/103 за час з 7 до 13 жовтня 1928 р.	213
№ 80. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 42/104 за час з 14 до 20 жовтня 1928 р.	214
№ 81. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 43/105 за час 21 до 27 жовтня 1928 р.	215

№ 82. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 46/108 за час з 11 до 17 листопада 1928 р.	217
№ 83. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 48/110 за час з 25 листопада до 1 грудня 1928 р.	218
№ 84. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 50/112 за час з 9 до 15 грудня 1928 р.	219
№ 85. Із щотижневого зведення Секретного відділу ДПУ УСРР № 51/113 за час з 16 до 22 грудня 1928 р.	220

РОЗДІЛ ІV
ОПУБЛІКОВАНІ ДОКУМЕНТИ ТА МАТЕРІАЛИ
ПРО СОБОРИ УАПЦ 1930 р. ТА
ПРОЦЕС «СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ»
1930–1932 рр.

№ 86. Уривок зі спогадів прот. Демида Бурка про надзвичайні церковні собори 1930 р.	221
№ 87. Проект резолюцій «надзвичайного» церковного собору про ліквідацію УАПЦ 28–29 січня 1930 р.	225
№ 88. Уривок зі спогадів прот. Митрофана Явдася про ліквідацію УАПЦ в газеті «Пролетарская правда» від 6 лютого 1903 р.	229
№ 89. Витяг із «Винувального висновку у справі контр-революційної організації, що йменувалася «Спілкою визволення України» і готувала повалення Радянської влади шляхом збройного повстання» від 7 лютого 1930 р.	230
№ 90. Уривок з листа митрополита Івана Павловського до архієпископа Івана Теодоровича про «надзвичайний» собор 28–29 січня 1930 р. про ліквідацію УАПЦ від 5 серпня 1931 р.	255
№ 91. Уривок з книги митрополита Василя Липківського «Історія Української Православної Церкви. Розділ VII: Відродження української церкви» про розкол в керівництві УАПЦ 1926–1927 рр. [після 1932 р.]	256

- № 92. Уривок з книги митрополіта Василя Липківського
«Історія Української Православної Церкви.
Розділ VII: Відродження української церкви» про
«надзвичайні» собори 1930 р. [після 1932 р.]..... 267

РОЗДІЛ V
ДОКУМЕНТИ З АРХІВНОЇ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ
НА МИКОЛУ ЧЕХІВСЬКОГО.
1927–1930 рр.

- № 93. Ордер № 1626 на проведення обшуку та арешт
Миколи Чехівського від 14 червня 1927 р. 275
- № 94. Талон до ордера на обшук та арешт
Миколи Чехівського від [14 червня 1927 р.] 276
- № 95. Реєстраційна картка службовця культу,
заповнена власноручно Миколою Чехівським
[після 3 липня 1924 р.] 277
- № 96. Анкета Миколи Чехівського від 14 червня 1927 р. 279
- № 97. Заява Володимира Чехівського про діяльність
його брата Миколи Чехівського від 17 червня 1927 р. 282
- № 98. Заява Миколи Чехівського від 30 серпня 1927 р. 285
- № 99. Постанова про притягнення до слідства
Миколу Чехівського від 12 вересня 1927 р. 289
- № 100. Постанова про припинення слідчої справи
Миколи Чехівського від 3 грудня 1927 р. 290
- № 101. Висновок уповноваженого у справі
Миколи Чехівського від 30 серпня 1928 р. 291
- № 102. Ордер № 215 на переведення трусу та арешту у
Миколи Чехівського від 13 липня 1929 р. 294
- № 103. Протокол допиту Миколи Чехівського
від 15 липня 1929 р. 296
- № 104. Додаткове свідчення Миколи Чехівського
від 24 липня 1929 р. 298
- № 105. Додаткове свідчення Миколи Чехівського
від 9 вересня 1929 р. 299
- № 106. Додаткове свідчення Миколи Чехівського
від 24 вересня 1929 р. 308

№ 107. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 27 вересня 1929 р.	311
№ 108. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 3 жовтня 1929 р.	306
№ 109. Протокол допиту Миколи Чехівського від 13 жовтня 1929 р.	316
№ 110. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 18 жовтня 1929 р.	317
№ 111. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 24 жовтня 1929 р.	321
№ 112. Додаток до протоколу допиту Миколи Чехівського від 24 жовтня 1929 р.	325
№ 113. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 9 грудня 1929 р.	325
№ 114. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 12 грудня 1929 р.	326
№ 115. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 16 грудня 1929 р.	330
№ 116. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 18 грудня 1929 р.	332
№ 117. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 24 грудня 1929 р.	336
№ 118. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 27 грудня 1929 р.	338
№ 119. Додаткове свідчення Миколи Чехівського від 3 січня 1930 р.	342
АННОТАЦІЯ	343